

A TANTÁRGY ADATLAPJA

A NÖVÉNYEK ÖKOFIZIOLÓGIÁJA

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Biológia és Geológia Kar
1.3. Intézet	Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet
1.4. Szakterület	Környezettudományok
1.5. Képzési szint	Alapképzés, 6 félév, nappali
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Ökológia és természetvédelem (magyar nyelven)/Környezettudós (B. Sc.)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	A növények ökofiziológiája			A tantárgy kódja	BLM2501
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Papp Judit				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	drd. Jancsó Boróka-Zsuzsánna				
2.4. Tanulmányi év	III	2.5. Félév	5	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összórászám	56	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórászámmal)					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					3
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórászama					69
3.8. A félév összórászama					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	
4.2. kompetenciabeli	Az alapvető biológiai laboratóriumi módszerek ismerete.

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem multimédia projektorral, vetítővászonnal, táblával, mesterséges megvilágítási körülményekkel.
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Minden gyakorlaton kötelező a jelenlét. Esetleges hiányzást a félévi oktatási időszak vége előtt, egyénileg lehet pótolni, a tanárral való előzetes egyeztetés alapján. Köpeny használata ajánlott, a ruházat védelme céljából. Minden hallgató egyénileg elvégzi a gyakorlatok összes lépését, beleértve a mérések eredmények feldolgozását és a grafikonok elkészítését.

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Környezeti tanulmányokat készít, elemzi a környezetvédelemmel kapcsolatos adatokat és munkajelentéseket állít össze.
CP4	Biológiai adatokat gyűjt, kísérleti adatokat rögzít, kutatást végez a növényvilággal kapcsolatban, tudományos módszereket alkalmaz, kezeli a kutatási adatokat, valamint tudományos kutatást folytat.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT1	Hatékony kommunikáció, kritikai, holisztikus és analitikus gondolkodás, valamint a problémák felismerése és megoldása a szakmai és tudományos tevékenység során.
CT2	Csapatmunkára való hajlam, együttműködés szakmai csapatokban és hálózatokban, az etikai kódex betartása és mások szakmai tevékenységének támogatása.

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	1. A végzett hallgató leírja, meghatározza és megvitatja a környezettudomány interdiszciplináris területének alapvető és jelentősebb vonatkozásait, valamint megfelelően használja a szakterülettel kapcsolatos szakkifejezéseket.	1. A végzett hallgató különböző kontextusban helyesen használja a környezettudomány területének alapvető fogalmait és szakkifejezéseit.
CP1, CP4	2. A végzett hallgató megérti, értelmezi és magyarázza a tudományos módszerek elvét és azok eredményeit.	2.. A végzett hallgató elemzi és kritikusan értelmezi az élőlények és a környezeti tényezők közötti kölcsönhatások vizsgálati eredményeit.
CP5	3. A végzett hallgató ismeri azokat a különböző helyzeteket és lehetőségeket, amelyek révén az ötletei gyakorlatba ültethetők saját személyes, társadalmi, valamint szakmai tevékenységeiben.	3. A végzett hallgató bizonyítja érvelési, empátikus és asszertív kommunikációs készségeit, valamint vezetői, csapatmunka-, konfliktus- és csapatkezelési kompetenciáit, továbbá a nyilvános szerepléshez szükséges képességeit.

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. Annak megismerése, hogy különböző környezeti tényezők hatására hogyan módosulnak a növényi életműködések.
2. A növényi életműködések fizikai és kémiai külső tényezők általi szabályozási mechanizmusainak megértése és ismeretük alkalmazása növényhonosítási, növényvédelmi és termésfokozási tevékenységekben.
3. A növényi ökofiziológia specifikus kísérleti módszereinek helyes megtervezési, kivitelezési és kiértékelési készsége.
4. A belső életműködési folyamatok és a külső környezeti tényezők közötti összefüggések megteremtésének képessége a környezethez való alkalmazkodás és az evolúciós törvényszerűségek szempontjából.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. Laboratóriumi csoportmunkában való részvétel készsége az élettudományok területén.
2. Egyéni eredmények integrálásának készsége a szaktudomány tágabb ismeretkörébe.
3. Korszerű vizsgálati módszerek elsajátítása az élettudományok területén.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
-------------	----------------------	--------------

<p>A növényi ökofiziológia tárgya és alkalmazási területei. A környezethez való alkalmazkodás élettani alapjai. Környezeti tényezők kölcsönhatása az életműködések szintjén. Élettani akkomodáció és evolúciós adaptáció. Környezeti hatásokra adott életműködési válaszreakciók típusai.</p>	<p>Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés</p>	<p>A tantárgy specifikus követelményeinek részletes ismertetése.</p>
<p>A növények kölcsönhatása a környezet biotikus tényezőivel bioaktív anyagcsere-termékek által. Az ökomonok szerepei. Szinomonok, kairomonok és allomonok.</p>	<p>Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd</p>	
<p>A fajfenntartásban és areálbővítésben, valamint a fogyasztók elleni védekezésben szereplő gyakoribb növényi hatóanyagok. A fitoalexinek, a szisztémikus rezisztencia fertőzésekkel szemben, az allelopatikus anyagok hatásmódjai.</p>	<p>Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, modellezés</p>	
<p>A fényenergia hasznosítása a fotoszintézis során és a szénasszimiláció általi primer produkció alapjai. Fotoszintetikus biomassza-gyarápítási és hasznosítási stratégiák a növényvilágban. A fotoszintetikus anyagmérleg jellemzői. A környezet fényviszonyainak kihasználása.</p>	<p>Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, problematizálás</p>	
<p>Fotoszintetikus alkalmazkodások a környezet különböző fényviszonyaihoz, heliofilia és árnyékkedvelés. A fotoszintetikus pigmentek szerepe a fényenergia elnyelésében és átalakításában. A tilakoidális elektrontranszport típusai és ezek megnyilvánulása különböző életkörülmények között. A fényenergia átalakítása vegyi energiává, fluoreszcencia és hőlevezetés.</p>	<p>Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, modellezés</p>	
<p>Új szerves anyagok előállítása a szénasszimilációs anyagcsere útján. A Calvin-ciklus hatékonysága az elsődleges biomassza-termelésben. A növényi biomassza-produkciót csökkentő fénylégzés megnyilvánulása. A C4 típusú szénasszimiláció és adaptív szerepe magas hőmérsékleten, a C3-C4 intermedier növények evolúciós jelentősége. A CAM típusú szénasszimiláció és adaptív szerepe vízhiányos környezetben. A genotípus és a környezet kölcsönhatása a fakultatív CAM növényeknél. Vízi növények szénasszimilációs sajátosságai.</p>	<p>Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés, táblavázlat és élő növényi anyag által, brainstorming</p>	
<p>Környezeti tényezők hatása a növények fotoszintetikus primer produkciójára, egyed feletti növényi rendszerek fotoszintézise. A fotoszintézis szerepe a szén és az oxigén természetbeni körforgásában. Környezetszennyező anyagok hatásai a fotoszintézisre. Az</p>	<p>Frontális ismeretközlés, PowerPoint vetítés és táblarajzok</p>	

üvegház-hatás kapcsolata a fotoszintézissel. A fotoszintézis globális energiamérlege.		
A növények gazdálkodása a környezet víztartalmával. A növények vízfelvételét, testrészek közötti vízszállítását és vízleadását befolyásoló környezeti tényezők hatásai. A sztómákon keresztüli párologtatás szabályozása. Ökológiai növénytípusok a vízzel való gazdálkodás szempontjából. A szárazság leküzdésének stratégiái a növényvilágban.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, problematizálás	
Különböző élőhelyek növényeinek tápanyag- hasznosítása és termelőképessége. Oligotróf (tápanyagokban szegény) élőhelyek növényeinek hatékonyságfokozó stratégiái. A mikorizák, a nitrogénkötő baktériumokkal való szimbiózis, a rovarermésztés és az epifiton életmód ökofiziológiai sajátosságai.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás	
Az ásványi tápanyagok felvételét befolyásoló környezeti tényezők. Különböző talajtípusok indikátor növényei. A halotolerancia élettani alapjai sós vizekben és szikes talajokon.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
A növények légzésének ökofiziológiája, alkalmazkodási formák hipoxiás környezeti körülményekhez.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés táblarajzok által	
A növények egyedfejlődésének szakaszai. Napszakos és évszakos bioritmusok. A nyugalmi állapot formái és szerepe. Növényi bioregulátorok szerepe az egyedfejlődési folyamatoknak a környezeti változásokkal való összehangolásában. A magvak csírázását és a csíranövények életképességét befolyásoló környezeti tényezők.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés, konzervált növényi anyag és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
A hőmérséklet és a fény hatásai a virágzásra: vernalizáció és fotoperiodikus virágzásindukció. A fitokróm receptorszerepe. Az egyedfejlődési folyamatok összehangolása az éghajlati változásokkal. Dendrokronológia. Jövevénynövények és környezeti hatásuk. Az özönnövények ökofiziológiai jellemvonásai.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés PowerPoint vetítés és táblarajzok által, párbeszéd, problematizálás, modellezés	
A növények ingerfelfogása és mozgásformái. Az életműködések összehangolása az évszakos éghajlati Változásokkal.	Frontális ismeretközlés, szemléltetés táblarajzok által, didaktikai kisfilm vetítése	A vizsgázási körülmények megbeszélése.
<p>Könyvészet</p> <p>1. Fodorpatáki L., Szigyártó L. (2013): A növények ökofiziológiájának alapjai, Kriterion, Kolozsvár (Bibl. Fiziol. Plant., 5210U)</p> <p>2. Jones, H.G. (2015): Plants and Microclimate: A Quantitative Approach to Environmental Plant Physiology, Cambridge University Press, Cambridge (P60)</p>		
8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések

A fitopatogén mikroorganizmusok elleni védelemben szereplő fenoxidázok, valamint az antioxidáns peroxidázok enzimaktivitásának meghatározása fertőzött és sérült növényi anyagokban.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	A gyakorlati órák követelményeinek és a munkavédelmi szabályoknak a részletes ismertetése
Az antocianinok pH-függő színváltozásának kimutatása növényi anyagban. Alkaloidok kimutatása kakaómagban és tealevélben.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
Különböző fotoszintetikus pigmentek közötti mennyiségi arány meghatározása eltérő fényviszonyok között fejlődő levelekben. A heliofilia és az árnyékkedvelés egyes paramétereinek összehasonlító vizsgálata.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
Az indukált klorofill-fluoreszcencia konvencionális és modulált paramétereinek felhasználása környezeti tényezőknek a fotoszintézis energetikai hatékonyságára gyakorolt hatásának tanulmányozásában	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
A fotonfluxus sűrűségének és a szerves szénforrás mennyiségének hatásai vízi növények nettó fotoszintézisének intenzitására.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
A szárazságtűrés mértékének meghatározása a határplazmolízis módszerével. Levelek vízszívó erejének és eredő vízpotenciáljának meghatározása. A sztómasűrűség és a sztómaindex meghatározása nedvességkedvelő, közepes vízigényű és szárazságtűrő növények levelein.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
Nehézfémek általi környezetszennyeződés hatásainak kimutatása hidroponikus kultúrákban.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
A vízi környezet eutrofizációjának hatásai planktonikus algák szaporodási rátájára. I. A tápoldatok elkészítése és az algatenyészetek átoltása.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
Az eutrofizáció hatásainak citometriai meghatározása az algapopulációk egyedsűrűségének változása által.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
A hidroponikus kultúrákban alkalmazott környezetszennyező anyagok hatásainak biometriai és statisztikai kiértékelése (a 7. gyakorlatból).	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
A növények gázcseréjének alapvető meghatározási módszerei szárazföldi és vízi növényekkel.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
A csírázást befolyásoló környezeti tényezők hatásainak kimutatása. A víz sótartalmának hatása a csírázási energiára és a csírázóképessegre. Herbicidek hatásainak kimutatása a csírázásra és a csíranövények fejlődésére.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	
Növényi ingermozgás formák: gravitropizmus, fototropizmus, kemonasztia és fototaxisz megfigyelése.	Kísérletezés, szemléltetés, megbeszélés, begyakorlás	

Hiányzás miatt elmaradt vagy be nem fejezett kísérletek pótlása./ Munkalapok elkészítése.	Kísérletezés, megbeszélés	Munkalapok ellenőrzése.
Könyvészet		

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok	9.2 Értékelési módszerek	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	A tananyag elsajátításának mértéke Az elsajátított ismeretek alkalmazása különböző konkrét helyzetekben	Írásbeli vizsga	70%
9.5 Szeminárium/ Labor	A tanév folyamán gyakorolt egyik kísérlet elvégzése és az eredmények kiértékelése A tanév alatt elvégzett gyakorlatok munkalapjainak értékelése	A gyakorlatok elvégzésének kiértékelése, a munkalapok ellenőrzése	30%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> A gyakorlathoz tartozó összes munkalap elkészítése és ennek eredménye minimum 5.00 kell legyen. Az elméleti vizsga eredménye minimum 5.00 kell legyen. 			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								
								Nem alkalmazható
								X

Kitöltés időpontja:
2026.04.10.

Előadás felelőse:
Dr. Papp Judit adjunktus

Szeminárium felelőse:
Drd. Jancsó Boróka-Zsuzsánna

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató: